

Yhteisöpalvelujen työvälineet tutkimuksen ja kokeilujen kohteena

Päivikki Karhula

Viime elokuussa Turussa pidettyyn Creating Knowledge -konferenssiin, jonka pääaiheena oli informaatiolukutaito, oli kutsuttu myös muutamia ulkomaisia luennoijia. Tapasin konferenssissa professori Sheila Webberin Sheffieldin yliopistosta sekä professori Mike Thelwallin Wolverhamptonin yliopistosta. Heidän luentojensa aiheina tapahtumassa olivat erityisesti yhteisöpalveluihin liittyvät teemat. Webber on tehnyt kirjastoalan opetukseen liittyviä kokeiluja Second Life -virtuaalimaailmassa. Thelwall puolestaan on kiinnostunut yhteisöpalvelujen käyttäjien kokemuksista ja niiden hyödyistä kirjasto- ja informaatioalalle yleisemmin.

Informaation luonne vaihtelee eri aloilla

Sheila Webber työskentelee informaatiotutkimuksen laitoksella Sheffieldin yliopistossa. Myös hänen kiinnostuksensa on kohdistunut informaatiolukutaitoon sekä yhteisöpalveluihin, joista hänen tutkimus- ja työskentelykohteenaan on ollut erityisesti Second Life -virtuaaliympäristö.

Hänen 3-vuotisessa tutkimushankkeessaan keskeisenä teemana on ollut käsitys informaatiolukutaidosta, jota hän on seurannut neljällä eri alalla: englanninkielessä, markkinoinnissa, kemian ja tekniikan (civil engineering) alojen piirissä.

Alojen väliset erot näkyvät selkeästi suhteessa sisältöihin. Kielentutkimuksessa esimerkiksi paino on tekstien sisällöillä, markkinoinnissa ajantasaisessa tiedossa ja kemiassa aineiden rakenteissa. Informaatiolukutaitoa on siis eri aloilla vaikea opettaa samoista lähtökohdista käsin, vaan täytyy tuntea alan luonne.

Tärkeää onkin, että myös informaatiotutkimuksella voidaan valottaa tieteiden välisiä eroja. – Viestini kirjastoalan ammattilaisille on se, että informaatio on nähtävä yhteyksissään. Siihen ei voi suhtautua samaan tapaan eri aloilla, toteaa Webber.

Kuvaaja Päivikki Karhula.

Professori Sheila Webber vie opiskelijansa Second Lifeen

Second Life on tuonut opetukseen luovuutta ja henkilökohtaisuutta

Webber on kiinnostunut myös yhteisöpalvelujen mahdollisuuksista laajentaa kirjasto- ja informaatioalan opetusta. – Yhteisöpalveluissa kiinnostuksen kohteenani ovat ensi sijassa niihin liitty-

vä lukutaito, eräänlainen ”Facebook-literacy” sekä kirjastojen rooli näissä ympäristöissä, kuvaillee Webber.

Hän on tehnyt opetuksessaan kokeiluja ohjaamalla keskusteluita kirjastoalan opiskelijoiden kanssa Second Life -virtuaaliympäristössä. Webber myös seuraa opiskelijoiden kokemuksia oppimisympäristöstä haastattelemalla heitä. – Opetukseen on osallistunut yleensä 6–25 opiskelijaa eri maista, kertoo Webber. – Osallistujat ovat olleet lähinnä amerikkalaisia ja brittejä, mutta on tyypillistä, että 1–2 opiskelijaa on mukana myös muista maista.

Miten opetuksessa sitten pysytään asiassa ja sisällön luotettavuudesta voidaan varmistua? – Second Lifessa informaatioalalla on ns. oma saari, kuvaa Webber. – Ongelmia ei juurikaan ilmene keskustelujen asiasisällöissä. Lisäksi osallistuneiden opiskelijoilta tarkistetaan verkon ulkopuolella heidän läsnäolonsa verkkokeskusteluissa.

Työskentely verkossa ei myöskään muutu pinnalliseksi jutusteluksi. – Opiskelijoilta edellytetään jonkin verran paneutumista, korostaa Webber. – Työskentelyn on oltava hedelmällistä.

Hän näkee myös monia muita etuja suhteessa perinteiseen luennointiin. – Ympäristö antaa mahdollisuuden todella tutustua ihmisiin, ihastelee Webber. – Etuina on myös riippumattomuus yhteisistä tiloista. Lisäksi verkko antaa mahdollisuuden erilaisten mallien ja roolipelien kehittelyyn. Sellaisena se tukee visionääristä ajattelua.

Yhteisöpalvelujen hyödyllisyys avautuu kokeilemalla

Mike Thelwall johtaa verkostoitumistutkimuksen tutkimusryhmää Wolverhamptonin yliopistossa (Cybermetics research group) ja on tehnyt monipuolista tutkimusta verkkopalveluista. Hänen viimeaikainen tutkimustyönsä on keskittynyt yhteisöllisiin eli Web 2.0 -palveluihin ja niiden merkitykseen.

Thelwallin kiinnostuksen kohteena on ollut erityisesti se, millaisia tarkoituksia yhteisölliset palvelut palvelevat. Thelwall näkee sosiaalisten

Kuvaaja Päivikki Karhula.

Monipuolista verkkotutkimusta tekevä professori Mike Thelwall

verkostojen muodostuvan palveluissa sekä tunnettujen yhteisöpalvelujen kautta. Näistä tunnetuimpia ovat YouTube, Yahoo, Facebook ja MySpace.

Verkostopalvelujen ala on laaja. – Erilaisia välineitä ja palveluja on runsaasti, esittelee Thelwall. – Monipuolisuus koskee myös tietosisältöjä. Yhteisöpalveluissa välittyvät erikseen tai rinnakkain esimerkiksi musiikki, kuvat, videot, uutiset ja julkaisut tai arviot julkaisuista.

– Yhteisöpalvelujen viime aikaiselle kehitykselle on myös ominaista, että niiden rytmi ja elinkaari on alkanut tihentyä, erittelee Thelwall. – Tarjolla on reaaliaikaisempia malleja viestintään, kuten mobiilibloggaajien Jaiku, erilaisia uutuuksia verkosta kokoava Digg ja musiikki-palvelu Last.FM.

Yhteisöpalvelujen rooli viestinnässä voi olla

moninainen. –Ns. ystävien verkosto palvelee monella tapaa. Yhteisöpalvelun ystävät eivät myöskään välttämättä ole oikeita ystäviä, luonnehtii Thelwall. – Ystäviverkoston kautta kuulla viimeisimmistä uutisista ja juoruista, mutta se voi palvella myös muita yleisempiä tavoitteita. Sen kautta voidaan luoda omaa maailmankuvaa, mutta mitata myös omaa suosiota. Verkostopalvelut antavat mahdollisuuden myös kehittää brändejä.

Thelwall näkee yhteisöpalvelujen roolissa kirjastoille 3 tärkeää ulottuvuutta. – Yhteisöpalvelut voivat olla viihdettä, mutta ne voivat palvella myös ammatillista verkostoitumista ja auttaa oikeiden kontaktien löytämisessä, täsmentää Thelwall. – Lisäksi ne voivat toimia tiedonlähteinä, mutta enemmänkin välittäjän kaltaisesti. Yhteisöpalvelut auttavat halutun tiedon jäljille. Ne antavat jälkiä siitä, mistä tietoa voisi löytyä.

Kirjastoille yhteisöpalvelut ovat kiinnostavia, mutta niihin sisältyy myös haasteita. – Moninaisten välineiden tarjonta on ongelma, tunnustaa Thelwall. Yhteisöpalveluihin on laajaa kiinnostusta. Niistä tarvittaisiin myös kokemusta, jotta niiden käyttökelpoisuus selviäisi. 📖

Lisätietoja:

Sheila Webberin esitys informaatiolukutaidon opetuksesta Second Life -ympäristöön liitettynä löytyy myös Slideshare -yhteisöpalvelusta: <http://www.slideshare.net/sheilawebber/information-literacy-in-second-life-presentation>

Mike Thelwallin esitys, Information behaviour and Web 2.0 networks

http://congress.utu.fi/creatingknowledge2008/Esitys_Thelwall.ppt

Arja-Riitta Haarala yliopistokirjastojen neuvoston uudeksi puheenjohtajaksi

Suomen yliopistokirjastojen neuvosto valitsi perjantaina 28.11.2008 neuvoston uudeksi puheenjohtajaksi vuodelle 2009 kirjastonjohtaja Arja-Riitta Haarala Tampereen teknillisen yliopiston kirjastosta. Neuvoston työvaliokunnassa jatkaa Kristiina Hormia-Poutanen

Kansalliskirjastosta. Uusina jäseninä työvaliokuntaan valittiin Helena Hämynen, Joensuu yliopiston kirjastosta, Heli Mylly, Vi-

kin tiedekirjastosta, Maria Schröder, Svenska handelshögskolans bibliotekista ja Anja Ukko-la, Lappeenrannan teknillisen yliopiston kirjastosta.

Lisätietoa Suomen yliopistokirjastojen

neuvostosta: <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto.html>